

Козик Ірина Миколаївна,
аспірант кафедри економіки та фінансів,
Мукачівського державного університету

ПОСТІНДУСТРІАЛЬНА МОДЕЛЬ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІЧНОЇ СИСТЕМИ

Еволюції теоретичних та практичних підходів до формування економічних процесів, глобалізація та інформатизація економічного розвитку виводять на перший план питання дослідження постіндустріальної моделі економічної системи. Важливим є визначення основних характеристик постіндустріального суспільства та окреслення можливостей для української економіки в умовах її європейської інтеграції.

У сучасному світі теоріями, що описують зміни в соціально-економічних відносинах суспільства майбутнього, є торії постіндустріального та інформаційного суспільства. Постіндустріальна модель розвитку економічної системи досліджується на основі аналізу та систематизації теорій майбутнього розвитку, визначаючи основні риси постіндустріального суспільства та економіки загалом.

Економіка, в процесі еволюції, залежить від розвитку економічних відносин на певному етапі, де спостерігаються такі явища, як трансформація, глобалізація, постіндустріальна (нова) економіка та інші.

Вивчаючи і досліджуючи постіндустріальне суспільство та постіндустріальну економіку, можна зазначити, що еволюція економіки є комплексним та варіаційним процесом у суспільстві. На відміну від індустріального, де панувала «індустрія», можна сказати, що це суспільство є інтелектуальним.

Рушійною силою в умовах постіндустріального суспільства стає «технологія». «Технологічна економіка» та інформаційно-комунікаційне направлення стає головним напрямом розвитку постіндустріальної економіки. Застосування науки, створення все більш нових технологій, більш досконаліших та наближених до виробничої діяльності дають можливість змінювати процес виробництва. Домінуючою сферою зайнятості є наукова праця і саме вона стає чинником «нового» виробництва.

Термін «постіндустріальний» вперше ввів американський соціолог Даніель Белл у науковій праці «Прихід постіндустріального суспільства». За Д. Беллом, постіндустріальне суспільство – це суспільство, що являє собою перш за все зміну характеру соціальної структури, зміну принципу виміру суспільства, а не всієї його конфігурації, тобто іншими словами, це перехід від суспільства, що виробляє товари до інформаційного суспільства, або суспільства знань [1].

Економіка, на теренах постіндустріалізму, перебуває на етапі науково-технічної революції, в результаті якої, пріоритетом є вже не виробництво товарів, а виробництво послуг, де домінуючими виробничими послугами є інформація та знання. Основними ознаками постіндустріального устрою є перехід від минулих товарних відносин до більш ефективних форм організації робочого процесу,

зокрема подолання експлуатації людини, використовуючи новітні виробничі ресурси та праці «нового типу працівників». Основним продуктивним виробничим ресурсом при цьому виступає інформація.

Нове суспільство, як його можна визначити, характеризується суттєвими змінами в економічній, культурній та соціально-політичній сферах. В сучасному світі ця модель є ще не зовсім задіяною, так, як застосування новітніх технологій є досить витратним процесом.

Постіндустріальне середовище характеризується такими ознаками:

- формування нового ладу, який базується на інформаційних технологіях;
- використання технологічних інновацій в сфері науки;
- перехід від виробництва товарів до виробництва послуг;
- посилення ролі соціальних чинників.

Отже, постіндустріальна модель розвитку економіки – це «нове» бачення, яке супроводжується якісно новим розвитком. Основною концепцією постіндустріального суспільства є оцінка нової формації, яка суттєво відрізняється від минулих форм організації виробничого процесу. Тобто, відбувається зниження матеріального виробництва і збільшення частки сектору послуг та інформації. Ключові виробничі чинники, завдяки своїй нематеріальній природі, набувають властивостей, що значно відрізняються від їх матеріальних аналогів.

На основі цього, можна визначити, що в умовах постіндустріального суспільства в економіці відбуваються певні зміни. Так, традиційні економічні закони сповільнюють свою сферу діяльності, що в свою чергу сприяє зміні уявлення про соціально-економічні аспекти, що тривалий час базувалися на матеріальній основі. Іншими словами, «нова економіка» характеризується заміною довготривалих, сталих економічних законів на більш нові явища в сфері торгівлі, фінансів, технологій та інше. Особлива риса нового виробничого чинника, інформації та знань, є те, що він стає домінуючим у традиційній формі виробництва. В даному випадку, інформаційні технології дозволяють відходити від машинної техніки, де використовувалися лише фізичні людські сили, до більш ефективних, в яких визначальне місце займає людський розум. Як наслідок, відбуваються певні відчутні зрушення в соціально-економічній сфері, науці, управлінні загалом. Економічна політика нової епохи має спиратися на теорію постіндустріального суспільства.

Список використаної літератури:

1. Белл Деніел. Прихід постіндустріального суспільства // Сучасна зарубіжна соціальна філософія. – К.: 1996. – С.194-211.
2. Зайцев, Ю. К. Сучасна парадигма методології досліджень постіндустріального суспільства / Ю. К. Зайцев, В. С. Савчук // Вчені записки. – 2009. – № 11. – С. 3-13.
3. Чухно, А. А. Постіндустріальна економіка: теорія, практика та їх значення для України / А. А. Чухно. – К.: Логос, 2003. – С. 179-187.
4. Юхименко, П. І. Історія економіки та економічної думки / П. І. Юхименко. – Х.: Знання, 2011. – 646 с.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>